

INRIKTNING FÖR

ÄLDREOMSORGEN I NYKÖPINGS KOMMUN

Antagen av Kommunfullmäktige 2022-05-10

STYRANDE DOKUMENT	
Dokumenttitel	Inriktning för Äldreomsorgen i Nyköpings kommun
Diarienummer	KK20/456
Kategori av styrdokument	??
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum	2022-05-10
Giltighetstid	*
Omfattar	*
Dokumentansvarig	*
Uppföljning	*

* Uppgift saknades i beslutat styrdokument vid tid för redaktionell revidering.

KATEGORIER AV STYRDOKUMENT	
Organiserande	Förklarar, tydliggör och reglerar kommunens roll- och ansvarsfördelning samt vem som har rätt att fatta beslut.
Normerande	Beskriver kommunens förhållningssätt i en viss fråga eller ger direktiv för hur något ska utföras och syftar till att styra beteenden utifrån en gemensam värdegrund.
Aktiverande	Beskriver vad kommunen vill förändra eller uppnå inom specifika områden och syftar till att ge ett uppdrag att handla på ett visst sätt.
Reglerande	Anger villkoren för kommunal service och vilka krav kommunen ställer på de som lever, verkar och vistas i Nyköping.

INNEHÅLL

INRIKTNING - ÄLDREOMSORGEN I NYKÖPINGS KOMMUN.....	1
Inledning	1
En verksamhet av god kvalitet	1
Samverkan utifrån de äldres behov	1
Förskjutning mot hälsofrämjande och förebyggande insatser.....	3
Personanpassat stöd och samskapande.....	3
Anpassade boendeformer och utvecklad samhällsplanering	3
En god kompetensförsörjning	4
Långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.....	4
Digitalisering och välfärdsteknik som möjliggörare	5
En ekonomiskt hållbar verksamhet.....	5
Ledning och styrning.....	6
ÄNDRINGSHISTORIK	7

INRIKTNING - ÄLDREOMSORGEN I NYKÖPINGS KOMMUN

Inledning

Detta dokument beskriver den långsiktigt hållbara inriktningen för den kommunala äldreomsorgen i Nyköpings kommun, oavsett om den utförs i egen regi eller av en privat aktör med avtal med kommunen. Input har även hämtats från SKR (Sveriges kommuner och Regioner) och medborgarna själva genom en medborgarenkät, för att se hur framtidens äldre vill ha sin omsorg.

Äldreomsorgen har en rad utmaningar. Det gäller såväl inom Nyköpings kommun som på nationell nivå. Befolkningen blir allt äldre med allt fler i åldersgruppen 80 år och äldre. Det är också inom den gruppen merparten av äldreomsorgens kunder finns. Samtidigt ökar befolkningen i arbetsför ålder betydligt blygsammare. Den här situationen får ett antal konsekvenser, som måste hanteras för att Nyköping ska kunna ha

- en verksamhet av god kvalitet
- en god kompetensförsörjning
- en ekonomiskt hållbar verksamhet

En verksamhet av god kvalitet

Nyköpings kommun ska ha en äldreomsorg av god kvalitet, vars mål är att göra det möjligt för den äldre att leva livet ut. Det åstadkommer vi genom att arbeta med ständiga förbättringar och ett väl etablerat systematiskt kvalitetsarbete.

Viktiga verktyg i detta är bland annat ett framtätsyftande arbete med avvikelser, Lex Sarah-rapportering samt kvalitetsregister. Det behöver successivt ske en anpassning av verksamheten efter brukarnas förändrade behov. Vi ska tillmötesgå de behov som finns utan att överkompensera. Det är Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen som i huvudsak sätter ramarna. Detta kräver en mycket aktiv myndighetsfunktion. Dess beslut måste också vara rättssäkra utan omotiverade skillnader mellan exempelvis män och kvinnor eller olika bakgrunder eller förutsättningar.

Samverkan utifrån de äldres behov

Äldreomsorgen och de strukturer vi bygger upp i vårt ansvar för den, ska anpassas efter människorna som är i behov av den – inte tvärtom. Behoven förändras oavbrutet och därför behöver vi ständigt vara på tå för att anpassa våra strukturer. Vi behöver till och med ligga steget före.

Utgångspunkten för vårt arbete måste vara IBIC (Individens Behov I Centrum), - ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt som utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i det dagliga livet.

Den demografiska utvecklingen med ett kraftigt stigande antal 80 år och äldre, gör att många kommuner kommer att ha svårt att leva upp till det offentliga åtagandet. Därför kommer samverkan mellan kommuner att bli allt viktigare och allt mer nödvändig. Avtalssamverkan ger goda förutsättningar för effektivisering och utökat tjänsteutbud. Det gör också att kommuner med olika förutsättningar kan erbjuda ett likvärdigt utbud.

Inte enbart demografin gör samverkan nödvändig. Den behövs också för att verkligen kunna ha den enskilda människan i fokus. Det ska vara lätt för individen att få sin omsorg och omvårdnad. Ingen ska falla mellan stolarna. Vård- och omsorgsprocesserna måste vara sammanhållna oavsett huvudman. Arbetet med Nära vård är en mycket viktig pusselbit i detta synsätt. Nära vård innebär att dagens hälsosystem, som är uppbyggt kring sjukdomar och institutioner, istället designas för människor. Primärvården ska vara navet som sen samspelar med annan hälso- och sjukvård och socialtjänst. Målet är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan. Vi får en förflyttning från reaktiv vård bestående av isolerade insatser till en proaktiv och hälsofrämjande vård, som är sammanhållen med personen i fokus.

Allt fler lever allt längre, men med kroniska sjukdomar. Personer med äldreomsorg har ofta omfattande och sammansatta behov av hälso- och sjukvård. Denna vård utförs i ökande utsträckning i hemmet - i ordinarie eller på särskilt boende. Detta medför att kommunerna bedriver en allt mer avancerad vård som kräver en hög medicinsk kompetens. Vi måste säkerställa att den kompetensen finns och att vi har en tydlig ansvarsfördelning och operativ samverkan med Regionen. Tillgången till läkarinsatser utifrån brukarnas individuella behov måste vara säkerställd inom såväl ordinarie boende som särskilt boende.

I Vård- och omsorgsnämndens medborgarundersökning har i princip alla svaranden uppgett att de tycker det är mycket viktigt att få snabb tillgång till hälso- och sjukvård och att det bör vara möjligt att få sin vård i hemmet. Man anser också i stor utsträckning att gränserna mellan olika vårdgivares ansvar bör suddas ut.

Eftersom befolkningens förväntan på oss är högre än vårt utrymme att leverera, behöver också samverkan med den ideella sektorn och föreningslivet utvecklas. Vi måste alla hjälpas åt med äldreomsorgen, som är en viktig del i byggandet av ett gemensamt välfärdssamhälle. En samverkan med exempelvis föreningslivet innebär en ömsesidig förstärkning. Denna samverkan kan regleras antingen genom ett traditionellt avtal eller som ett IOP - Idéburet offentligt partnerskap, vilket är ett mellanting mellan bidrag och upphandling av tjänst.

Förskjutning mot hälsofrämjande och förebyggande insatser

Vi ska ha systematiserade, hälsofrämjande och förebyggande insatser riktade till äldre. Det finns stora vinster i detta för alla parter. Framför allt gör det att den enskilde bevarar sina förmågor längre och klarar sig själv högre upp i åldern, vilket innebär självständighet och frihet. Kommunens ansvar ska inte i första hand vara att "ta hand om", utan ge hjälp att klara själv.

Fallprevention är ett utmärkt exempel på förebyggande insats som ger stora vinster. Fall är den vanligaste orsaken till att äldre skadas. Som yttersta konsekvens kan det leda till att personen avlider, men därutöver kan 40 % av de som råkar ut för en fallolycka sen inte återgå till sitt ursprungliga boende. Det ger således långtgående konsekvenser för såväl individ som kommun. Med förebyggande insatser kan fallolyckorna minskas med 30 %.

Merparten av de svarande på nämndens medborgarenkät tycker att det ska göras en större satsning på rehabiliterande insatser.

Personanpassat stöd och samskapande

Äldreomsorgen ska präglas av ett starkt individperspektiv. Anhöriga är en tredje part i omsorgen och en viktig part för brukarna. Därför ska även anhängstödet vara av god kvalitet och väl utvecklat med en god tillgänglighet i form av "en väg in". De anhöriga ska inte ses som extra arbetskraft utan ska vara inkluderade i omsorgen och få stöd i att vara närstående. De behöver få stöd och kunskap och vara uppdaterade, så att brukarens och dennes anhörigas situation sammantaget blir tillfredsställande.

Enligt medborgarundersökningen anser de flesta att anhöriga bör ha en lika stor roll som idag eller större.

Anpassade boendeformer och utvecklad samhällsplanering

Äldreperspektivet ska alltid beaktas inom samhällsplaneringen. Vi ska genom att ha individens behov i fokus och ett förebyggande arbete, stärka möjligheterna till eget boende i första hand. Det ska finnas flera boendeleverantörer inom kommunen, såsom seniorboende och trygghetsboende och därefter särskilt boende. Det behöver också finnas mötesplatser för social samvaro och olika aktiviteter.

De olika boendeformerna ska ha tydliga definitioner, så att den som flyttar in vet vad som kan förväntas i form av exempelvis service.

Då en nybyggnation behöver initieras ska Vård- och omsorgsnämndens funktionsbeskrivningar utgöra grund och ram för vilka egenskaper en byggnad ska ha.

Medborgarenkäten visar att nästan samtliga svarande tycker att det är mycket viktigt att de själva får välja var de ska bo och att de ska kunna bo kvar där även om de blir svårt sjuka.

En god kompetensförsörjning

Vi behöver ha en sådan verksamhet och ett sådant ledarskap att vi både behåller personal och attraherar ny. En modern bild av vad vård- och omsorgsyrkerna innebär behöver ges. De blir allt mer komplexa och ställer betydligt fler krav på personalen än de kanske gjorde tidigare. Detsamma gäller ledarskapet, som måste ha förmåga att leda i förändring.

Långsiktigt hållbar kompetensförsörjning

Relationen mellan den enskilde och personalen måste vara av god kvalitet och bygga på effektivitet med en god ekonomi, vilket sammantaget ger den enskilde livskvalitet. Det här ska åstadkommas genom att ge personal och chefer rätt förutsättningar och kunskap att göra rätt. Utbildad personal som får ägna sig åt det de är utbildade för ger en trygg personal. Nyköpings äldreomsorg ska ha en kultur som präglas av detta synsätt.

Från och med den 1 juli 2023 gäller en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Det innebär att det krävs ett bevis för att ha rätten att använda den titeln. Från och med 2033 krävs skyddad yrkestitel även för att arbeta som undersköterska.

Denna förändring ska förbättra patientsäkerheten och öka kvaliteten inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Samtidigt höjs statusen och attraktionen till yrket ökar. Ambitionen i Nyköpings äldreomsorg är att all omvårdnadspersonal är undersköterskor.

Vi måste löpande anpassa personalens kompetens efter invånarnas behov och därför vara aktiva med olika kompetensutvecklingsinsatser vartefter behov uppstår. Detta kräver kreativitet i en ständigt föränderlig verksamhet och brukarsammansättning. Vi behöver en systematisk organisation, där lärande alltid är en naturlig del av vardagen.

Utifrån den växande äldreomsorgen, behöver vi ha alltmer kompetenta medarbetare. Därför måste vi skapa möjlighet för alla att jobba här. Vi har inte råd att sortera bort innan i övrigt lämpliga medarbetare getts möjlighet att få de förutsättningar och den kunskap som krävs. Det kan handla om språkkunskaper, kunskaper i matlagning och mycket därtill. Traditionellt är undersköterska och vårdbiträde de dominerande yrkesgrupperna inom äldreomsorgen, men nya yrkesgrupper behöver etableras för att avlasta andra.

Det ska finnas en attraktivitet i att arbeta inom äldreomsorgen. Givna ingredienser är rätten till heltid och hållbara scheman. Man ska orka arbeta tills man blir 65 år och man ska inte behöva oroa sig över sin ekonomi. En attraktiv arbetsplats har också ett nära ledarskap. Det är medarbetarna som avgör om ledarskapet är nära – inte ledaren. Det ska vara möjligt att göra karriär inom äldreomsorgen med goda förutsättningar för vidareutbildning.

Digitalisering och välfärdsteknik som möjliggörare

Med en tydlig koppling till utmaningarna i personalförsörjningen, ska arbetssätten utvecklas med ny teknik. Vi behöver använda vår personal på bästa sätt, vilket kräver komplettering med digitala lösningar. På det sättet kan vi upprätthålla en verksamhet av god kvalitet trots volymutvecklingen inom verksamhetsområdet. Det är dock nödvändigt att digitaliseringen sker på ett systematiskt och samordnat sätt, så att vi på förhand är medvetna om vad vi vill uppnå med varje förändring och vilka eventuella risker som kan finnas, så att dessa kan undvikas.

Kommande generationer är samtidigt mer digitala och kommer att känna sig bekväma med sådana lösningar. På så vis ökar också möjligheten till delaktighet och att klara sig själv i högre utsträckning.

Medborgarna är mycket positiva till digitalisering och tekniska hjälpmedel när det handlar om exempelvis fall-larm, robot för städning och teknik som hjälper till med personlig hygien, liksom teknik för blodtrycksmätning och liknande.

Man är dock mycket negativt inställd till matningsrobot.

En ekonomiskt hållbar verksamhet

Kommunen ska enligt Kommunallagen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det innebär att kommunen ska hushålla med sina resurser och sträva efter att få ut så mycket värde som möjligt av varje satsad krona. Kommunallagen innefattar även krav på att resurser i verksamheten används till rätt saker och att de utnyttjas på rätt sätt. För Nyköpings kommuns äldreomsorg innebär detta att vi ska säkerställa en verksamhet av god kvalitet och en god kompetensförsörjning under just dessa ekonomiska förutsättningar.

Tydligt är att skatteintäkterna inte kommer att matcha kostnaderna. Att fortsätta organisera och utföra äldreomsorg på samma sätt oavsett demografi, förändrade behov, teknisk- och medicinsk utveckling mm, innebär en försämrad kvalitet och dramatiskt ökade kostnader. Det krävs kontinuerliga förändringar i arbetssätt och tankesätt, liksom högre grad av samverkan.

Socialtjänstlagen säger att "den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå." Det innebär att det är behovet som ska styra, vilket ofta kan skilja sig från de önskemål medborgarna har. Kommunens skyldighet att ha en god ekonomisk hushållning innebär att skattemedlen ska nyttjas till att täcka behoven. Socialtjänstlagen sätter ramen.

Ledning och styrning

Ändamålsenlig ledning och styrning är en förutsättning för att lyckas åstadkomma

- en verksamhet av god kvalitet
- en god kompetensförsörjning
- en ekonomiskt hållbar verksamhet

Styrningen ska i grunden vara tillitsbaserad, vilket innebär:

- Större fokus på medborgaren, vilket innebär att styrningen ska fokusera på att säkerställa kvalitet i leveransen till medborgaren
- Ökad frihet och ansvar åt medarbetaren. Styrningen ska skapa möjlighet för medarbetaren att tänka nytt och ta ansvar för att fatta egna beslut för förbättring
- Förbättrad systemsyn för samverkan. Styrningen ska ha ett helhetsperspektiv för de professioner som ska samarbeta i tjänsteleveransen till medborgaren

Detta inriktningsdokument för äldreomsorgen i Nyköpings kommun måste vara känd av alla medarbetare hos de olika aktörerna inom omsorgen. Andemeningen i dokumentet ska genomsyra arbetet i vardagen. Den stämmer också väl överens med hur Nyköpings invånare vill ha sin framtida äldreomsorg. På frågan "Vilka ord eller begrepp tycker du bäst beskriver framtidens äldreomsorg som du vill ha den?", är dessa fyra svar de vanligaste:

- Trygghet
- Tekniskt anpassad
- Personligt boende
- Självständighet

Detta dokument kommer att behöva revideras utifrån att omvärld och kommunens förutsättningar förändras. Exempelvis kommer en Äldreomsorgslag att införas nationellt, vilken med säkerhet kommer att påverka detta dokument.

Dokumentet ska aktualitetsprövas löpande och minst vid varje mandatperiods början. Ansvarig för detta är Vård- och omsorgsnämnden.

Den inriktning som beskrivs i detta dokument, ska förverkligas successivt genom Vård- och omsorgsnämndens årliga överenskommelsen med Division Social omsorg samt i de avtal nämnder sluter med privata utförare.

ÄNDRINGSHISTORIK

Rev	Författare	Beskrivning av förändring	Datum